C/2026/1447

31.3.2026

P10_TA(2025)0166

Řešení omezení vývozu kritických surovin z Číny

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. července 2025 o řešení omezení vývozu kritických surovin z Číny (2025/2800(RSP))

(C/2026/1447)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Číně,

— s ohledem na nadcházející summit EU-Čína, který se má konat ve dnech 24. a 25. července 2025,

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 ze dne 11. dubna 2024, kterým se stanoví rámec pro zajištění bezpečných a udržitelných dodávek kritických surovin a mění nařízení (EU) č. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 a (EU) 2019/1020(akt o kritických surovinách) ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1735 ze dne 13. června 2024, kterým se zřizuje rámec opatření pro posílení evropského ekosystému výroby technologií pro nulové čisté emise a mění nařízení (EU) 2018/1724(akt o průmyslu pro nulové čisté emise) ([2]),

— s ohledem na prohlášení vedoucích představitelů skupiny G7 o Akčním plánu skupiny G7 pro kritické nerostné suroviny,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 26. února 2025 nazvané „Dohoda o čistém průmyslu: společný plán konkurenceschopnosti a dekarbonizace“ (COM(2025)0085),

— s ohledem na partnerství v oblasti čistého obchodu a investic, o nichž EU jedná, a na její partnerství v oblasti kritických surovin,

— s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 20. června 2023 nazvané „Evropská strategie hospodářské bezpečnosti“ (JOIN(2023)0020) a na projevy předsedkyně Komise Ursuly von der Leyenové o snižování rizik, které pronesla v Centru pro evropskou politiku dne 30. března 2023 a v Parlamentu dne 18. dubna 2023,

— s ohledem na 13. strategický dialog EU-Čína mezi místopředsedkyní Komise, vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Kajou Kallasovou a čínským ministrem zahraničních věcí Wang Iem, který proběhl v Bruselu dne 2. července 2025,

— s ohledem na prohlášení předsedkyně Komise Ursuly von der Leyenové na summitu skupiny G7, který se konal ve dnech 16. až 17. června 2025 v kanadském Kananaskisu,

— s ohledem na pravidla Světové obchodní organizace (WTO), zejména na zásady nediskriminace a transparentnosti, pokud jde o omezení vývozu,

— s ohledem na rozhodnutí WTO o řešení sporů DS431, DS432 a DS433 o čínských omezeních vývozu vzácných zemin,

— s ohledem na obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv,

— s ohledem na čl. 136 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

([1]) Úř. věst. L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
([2]) Úř. věst. L, 2024/1735, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj.

A. vzhledem k tomu, že dne 4. dubna 2025 začala Čína uplatňovat vývozní omezení pro 7 ze 17 prvků vzácných zemin a pro permanentní magnety, které se z nich vyrábějí, přičemž zavedla systém neautomatického udělování licencí a jako odůvodnění uvedla hlediska dvojího užití a bezpečnosti; vzhledem k tomu, že seznam položek, na něž se tato omezení vztahují, zahrnuje středně těžké a těžké prvky vzácných zemin (samarium, gadolinium, terbium, dysprosium, lutecium, skandium a yttrium);

B. vzhledem k tomu, že kritické suroviny představují základní vstupy pro širokou škálu průmyslových výrobků a procesů, a to i v kritických odvětvích, jako jsou čisté technologie, digitální technologie, zdravotní péče a obrana; vzhledem k tomu, že bezpečné a udržitelné dodávky kritických surovin mají zásadní význam pro dosažení cílů Unie v oblasti klimatu, digitalizace, konkurenceschopnosti a obrany;

C. vzhledem k tomu, že objem vývozu se údajně snížil až o 80 %, což má obrovský dopad na širokou škálu odvětví, včetně elektroniky a spotřebitelských technologií, zelené energie a obnovitelných zdrojů energie, automobilového průmyslu, letectví a zdravotní péče;

D. vzhledem k tomu, že závislost EU na Číně, pokud jde o kritické suroviny, nadále roste nebo je v nejlepším případě setrvale vysoká; vzhledem k tomu, že globální dodavatelský řetězec vzácných zemin je z velké části soustředěn v Číně, která má kontrolu nad přibližně 75 % těžební produkce a 85 % zpracovatelské kapacity, přičemž v případě některých vzácných zemin, jako je terbium, yttrium a dysprosium, dosahuje více než 95 %; vzhledem k tomu, že EU je i nadále příliš závislá na třetích zemích, pokud jde o dodávky kritických surovin, a téměř zcela závislá na Číně, pokud jde o dodávky těžkých prvků vzácných zemin; vzhledem k tomu, že EU pokrývá 98 % své poptávky po permanentních magnetech a 92 % své poptávky po magnetech NdFeB dovozem z Číny;

E. vzhledem k tomu, že Čína výrazně rozšířila své dominantní postavení v celosvětové těžbě, zpracování a rafinaci kritických surovin a meziproduktů, čímž vytvořila strategickou závislost v klíčových hodnotových řetězcích, kterou někdy záměrně využívá prostřednictvím omezujících obchodních opatření; vzhledem k tomu, že Čína v roce 2010 poprvé omezila vývoz prvků vzácných zemin v důsledku územního sporu s Japonskem, nicméně toto omezení bylo Odvolacím orgánem prohlášeno za neslučitelné s pravidly WTO; vzhledem k tomu, že Čína rovněž uplatňuje rozsáhlá omezení vývozu surovin, které EU klasifikuje jako strategické a/nebo kritické, včetně gallia a germania od 1. srpna 2023, grafitu od prosince 2023, výrobků z antimonu od 15. září 2024, wolframu a bismutu od 4. února 2025 a skandia od 17. dubna 2025;

F. vzhledem k tomu, že uplatňování těchto vývozních omezení již začalo způsobovat vážná narušení průmyslové výroby v EU, včetně automobilového průmyslu, přičemž v květnu 2025 bylo dočasně odstaveno až 17 montážních linek; vzhledem k tomu, že problémům by mohla čelit široká škála odvětví, jako je zdravotní péče, vesmír a obrana (včetně stíhacích letounů, fregat, dronů a přesně naváděných systémů zbraní), výroba větrných turbín a baterií, stejně jako ekologická a digitální transformace obecně;

G. vzhledem k tomu, že čínské licenční řízení vyžaduje, aby žadatelé předávali čínským orgánům citlivé informace, což porušuje hospodářské tajemství; vzhledem k tomu, že aktualizovaný čínský rámec pro kontrolu vývozu z prosince 2024 propůjčuje čínskému ministerstvu obchodu, Státní radě a Ústřední vojenské komisi větší diskreční pravomoci k tomu, aby kontroly vývozu uvalilo i na zboží, které není formálně vedeno jako zboží dvojího užití; vzhledem k tomu, že tato nová pravidla zahrnují opatření s extrateritoriálním dopadem;

H. vzhledem k tomu, že EU uplatňuje kontroly vývozu některých druhů kritických a pokročilých materiálů, ale tyto kontroly jsou jasně zaměřeny na druhy materiálů s přesnými technickými parametry, jež se týkají jejich použití ve zvláštních vojenských aplikacích, neovlivňují obchod s komerčními produkty, které nepatří mezi citlivé, a představují pouze malý podíl na celkovém vývozu těchto materiálů;

I. vzhledem k tomu, že Čína záměrně uplatňuje strategii cenového podbízení na světovém trhu a zároveň udržuje svůj domácí trh uzavřený, obecně ve prospěch státních podniků, a spojuje to s rozsáhlými dotačními režimy, což vede k výraznému narušení celosvětové hospodářské soutěže a ohrožuje nedávné úsilí EU a jejích členských států o zachování zbývajících těžebních odvětví v EU;

J. vzhledem k tomu, že EU přijala v dubnu 2024 evropský akt o kritických surovinách, který je výchozím bodem snah o zlepšení odolnosti a autonomie dodávek kritických a strategických surovin do EU; vzhledem k tomu, že akt o kritických surovinách řeší problematiku nabídky i poptávky, a to mimo jiné prostřednictvím výrobních cílů, účinného využívání zdrojů v zájmu tlumení spotřeby a nahrazování strategických surovin; vzhledem k tomu, že jádrem aktu o kritických surovinách je princip oběhovosti, neboť jeho cílem je dosáhnout toho, aby 25 % strategických surovin, které Unie potřebuje, bylo do roku 2030 získáváno pomocí recyklace, a aby bylo z odpadu recyklováno mnohem větší množství každé z těchto surovin, mimo jiné pro výrobu permanentních magnetů;

K. vzhledem k tomu, že nadcházející summit EU-Čína je příležitostí k tomu, abychom zahájili dialog a zároveň nadále důrazně vystupovali proti nátlaku;

L. vzhledem k tomu, že Čína dosud uplatňuje sankce vůči bývalému poslanci EP, členům parlamentů členských států a několika evropským analytickým střediskům;

1. ostře odsuzuje rozhodnutí Číny zavést omezení vývozu prvků vzácných zemin, které vedlo k zastavení vývozu a výrazně narušilo dodavatelské řetězce zásadního významu pro automobilový průmysl, výrobce obranného vybavení, podniky v oblasti polovodičů, ekologické technologie, zdravotnické aplikace a další odvětví v EU a po celém světě; je přesvědčen, že jednání Číny je neodůvodněné a je ve skutečnosti nátlakovou akcí, kdy Čína využívá obrovskou sílu, kterou jí dává její v podstatě monopolní postavení na globálním trhu;

2. je přesvědčen, že Čína využívá tato vývozní omezení k posílení své vyjednávací pozice; zdůrazňuje, že EU musí důrazně odmítnout veškeré pokusy Číny využít tato omezení k vynucení ústupků při jednáních o jiných aktuálních překážkách obchodu, a je přesvědčen, že jakékoli ústupky vůči Číně v této věci by snížily schopnost EU bránit se současným i budoucím tlakům;

3. zdůrazňuje, že je velmi důležité, aby EU na nadcházejícím summitu s Čínou vyjádřila znepokojení nad omezením vývozu prvků vzácných zemin z Číny a nad jeho širšími důsledky pro globální dodavatelské řetězce; je přesvědčen, že kontroly vývozu by měly být součástí mnohostranného přístupu, jehož smyslem je mezinárodní bezpečnost, a zajišťovat rovné podmínky na globální úrovni; trvá na tom, že jednostranné kontroly se musí omezovat na to, co je nezbytně nutné z důvodu národní bezpečnosti, a musí se řídit transparentními a jednoznačně definovanými pravidly, a proto zdůrazňuje, že jednání Číny je v rozporu s mnohostrannými pravidly a postupy, a vyzývá Komisi a členské státy, aby zaujaly pevný a jednotný postoj, zahájily jednání s Čínou s cílem dospět ke strukturálnímu řešení a pokračovaly v dialogu s Čínou v tomto ohledu;

4. žádá čínské orgány, aby na základě svého návrhu učinily reálné kroky a veškerá tato vývozní omezení zrušily; bere mezitím na vědomí aktuální návrh čínských orgánů na vytvoření takzvaných „zelených pruhů“, které by zjednodušily postupy pro evropské podniky;

5. poukazuje na to, že EU musí co nejdříve zvýšit svou strategickou sílu a nepostradatelnost tím, že bude jednak definovat, využívat a posilovat oblasti, v nichž má před Čínou zásadní výhody, pokud jde o základní zboží a technologie, s cílem posílit strategickou autonomii EU, a jednak omezí přístup rizikových čínských prodejců na vnitřní trh EU v souladu s unijním a mezinárodním obchodním právem;

6. domnívá se, že Čína bez pádných důvodů účelově využívá svých dodavatelských řetězců kritických surovin, které se tak stávají nespolehlivým zdrojem pro kritická odvětví a hrozbou pro hospodářské a klíčové bezpečnostní zájmy Unie;

7. vyjadřuje hluboké znepokojení nad požadavky kladenými na žadatele o vývozní licence, kteří musí čínským orgánům předávat citlivé údaje, a nad značným rizikem úniku technologií, které je s tím spojeno, pokud jde o hodnotový řetězec technologické a průmyslové základny obrany a utajované skutečnosti týkající se národní bezpečnosti; domnívá se, že je velmi důležité, aby Komise a členské státy posoudily a zmírnily bezpečnostní důsledky předávání těchto údajů v souladu s evropskou strategií ekonomické bezpečnosti;

8. žádá Komisi a členské státy, aby uspíšily provedení aktu o kritických surovinách; poukazuje na to, že z hlediska rychlého a účinného provedení aktu o kritických surovinách hraje důležitou úlohu Evropská rada pro suroviny a její podskupiny; připomíná, že v zájmu posílení kapacity EU v oblasti těžby, zpracování a recyklace strategických surovin na domácí půdě byly stanoveny jasné a ambiciózní cíle, které mají být splněny do roku 2030; poukazuje na to, že v rámci aktu o kritických surovinách již bylo vybráno prvních 60 strategických projektů;

9. vyjadřuje politování nad tím, že na akt o kritických surovinách není vyčleněn samostatný oddíl rozpočtu EU, a to přesto, že právě nedostatek finančních prostředků je při jeho uplatňování hlavním problémem; poukazuje na to, že je třeba co nejdříve zabezpečit investice do strategických projektů schválených na základě aktu o kritických surovinách a investice do jiných projektů na podporu těžby, rafinace, zpracování a recyklace, které přispívají ke snížení rizik, jež představuje Čína, a k dosažení referenčních hodnot aktu o kritických surovinách; žádá Komisi, aby na úrovni EU poskytla další podporu na diverzifikaci dodávek prvků vzácných zemin a kritických surovin a aby zaručila, že v příštím víceletém finančním rámci bude rozpočtová položka na podporu investic do těžby, zpracování, oběhovosti, výzkumu a inovací, včetně nahrazování kritických surovin;

10. zdůrazňuje, že EU musí tyto suroviny těžit na svém území a obnovit svou zpracovatelskou kapacitu; zdůrazňuje, že jedním z cílů aktu o kritických surovinách je zvýšení účinnosti při využívání zdrojů prostřednictvím technologických inovací; poukazuje na to, že postupy recyklace a získávání surovin z městských odpadů mají velký potenciál zmírnit v krátkodobém horizontu omezení na straně dodávky, a žádá Komisi, aby přijala okamžitá opatření ke zlepšení sběru a uchovávání prvků vzácných zemin na vnitřním trhu;

11. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby investice do hodnotových řetězců kritických surovin byly ekonomicky výhodné a životaschopné, mimo jiné prostřednictvím opatření finanční podpory, jako jsou minimální ceny, závazky k odběru a strategické vytváření zásob; vyzývá členské státy, aby od velkých výrobců technologií ve strategických odvětvích požadovaly, aby pravidelně prováděli činnosti a přijímali opatření v oblasti rizikové připravenosti s cílem omezit riziko nedostatku kritických surovin, a to mimo jiné prostřednictvím vytváření zásob;

12. vyzývá Komisi, aby společně s členskými státy posoudila, jakou minimální úroveň by měly mít unijní strategické zásoby prvků vzácných zemin patřících mezi strategické suroviny (neodym, praseodym, terbium, dysprosium, gadolinium, samarium a cer) a způsoby jejich konečného použití, mimo jiné v obranném průmyslu;

13. dále vyzývá k většímu úsilí o uzavírání partnerství v oblasti čistého obchodu a investic a bilaterálních strategických partnerství v oblasti surovin, která by byla skutečně prospěšná pro obě strany a splňovala přísné normy udržitelnosti a lidských práv; trvá na tom, že je třeba začít uzavírat závazné dohody o kritických surovinách, které by dlouhodobě zabezpečily dodávky do EU, zvýšily transparentnost a posílily kontrolní pravomoci Parlamentu; poukazuje na to, že při zlepšování přístupu ke kritickým surovinám mají velký význam dohody o volném obchodu a iniciativa Global Gateway;

14. vybízí k tomu, aby se do příslušných právních předpisů v oblasti zadávání veřejných zakázek vkládala ustanovení o tom, že prvky vzácných zemin je třeba přednostně získávat od dodavatelů a důvěryhodných partnerů z EU; vyzývá k větší koordinaci s podobně smýšlejícími mezinárodními partnery, zejména v rámci G7 a NATO a s Japonskou organizací pro kovy a energetickou bezpečnost, v zájmu zlepšení transferu znalostí, harmonizace bezpečnosti dodavatelských řetězců, společných strategií v oblasti investic a vytváření zásob a k vývoji norem pro určení důvěryhodných zdrojů ve strategických odvětvích a projektech;

15. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a vládě a parlamentu Čínské lidové republiky.